

**kinder
ombudsman**

het beste besluit:
geef kinderen invloed

Kinderrechtentoets als instrument voor signalering en adressering

Position Paper Kinderombudsman t.b.v. signalenoverleg commissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven van de Tweede Kamer op 28 mei 2026

De overheid is verantwoordelijk voor de naleving van het Kinderrechtenverdrag. Het is belangrijk dat tijdig wordt herkend wanneer de rechten uit dit verdrag in gevaar komen en dat er dan wordt ingegrepen. Signalen zijn een middel om (mogelijke) kinderrechtenschendingen en systeemknelpunten op te sporen. Met goed signaalmanagement, kan de overheid kinderen betere hulp en bescherming bieden.

Mandaat Kinderombudsman

De Kinderombudsman heeft de wettelijke taak om te bevorderen dat kinderrechten in Nederland worden nageleefd (artikel 11b Wet Nationale ombudsman). Dit doet de Kinderombudsman onder meer door onderzoek te doen naar mogelijke kinderrechtenschendingen. Daarnaast geven we gevraagd en ongevraagd advies aan de regering en parlement. Ook geeft de Kinderombudsman voorlichting over kinderrechten en houdt zij toezicht op tweedelijns klachtenprocedures. De Kinderombudsman is bevoegd over zowel de overheid als over private organisaties. Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind is het toetsingskader van de Kinderombudsman. Alle kinderrechten uit het verdrag dragen bij aan een zo goed mogelijke ontwikkeling van het kind.

Signalen bij de Kinderombudsman

Bij de Kinderombudsman komen ieder jaar ongeveer 1.800 verzoeken binnen. Van ouders, kinderen, familie, professionals of anderen. Een aanzienlijk deel van deze verzoeken gaat over onderwijs en jeugdzorg, maar er zijn ook verzoeken over uithuisplaatsingen, complexe scheidingen en armoede.

Verzoeken kunnen klachten, meldingen en signalen zijn. De Kinderombudsman hanteert geen strakke definitie voor wat wij als signaal registreren, juist ook omdat we breed willen ophalen waar kinderen tegenaan lopen. Uit alle meldingen, vragen en klachten die de Kinderombudsman ontvangt, kunnen signalen voortkomen. Deze signalen verrijken en interpreteren we waar nodig. Ook wordt per signaal bekeken welke opvolging nodig is. Sommige signalen worden onderdeel van zorgenbrieven en/of benoemd in gesprekken met beleidsmakers, bestuurders en bewindspersonen. Daarnaast kunnen signalen aanleiding zijn voor onderzoeken uit eigen beweging. Daarom worden geen aantallen in ons jaarverslag genoemd. In 2025 schreef de

kinderombudsman

Kinderombudsvrouw negen signaalbrieven aan een minister of staatssecretaris om aandacht te vragen voor een kinderrechtenkwestie. Ook publiceerde de Kinderombudsman drie onderzoeken uit eigen beweging.¹

Knelpunten bij signalering

Het tijdig en goed opvolgen van signalen blijft ondanks de toenemende aandacht voor goed signaalmanagement voor verbetering vatbaar. Zo zijn er al meerdere jaren signalen over knelpunten op het gebied van onderwijs (zoals leerlingenvervoer, passend onderwijs en thuiszitters), de jeugdzorg (tekortschietend jeugd- en beschermingsbeleid voor zowel kinderen als ouders) en migratie (verhuizingen, noodopvang en tekortschietende huisvesting van statushoudende gezinnen). Hier vraagt de Kinderombudsman keer op keer aandacht voor, maar desondanks blijft een goede opvolging door het kabinet uit.

Kinderrechtentoets als belangrijk middel voor-/ bij signalering

De Nederlandse Staat heeft het VN-Kinderrechtenverdrag geratificeerd en is daarom verplicht om het belang van het kind voorop te stellen bij het maken van wet- en regelgeving en beleid. De door de Kinderombudsman in 2024 gelanceerde [Kinderrechtentoets](#) is een instrument dat hierbij kan helpen.

De toets heeft vier doelen:

1. Bescherming van kinderrechten – Beleid en wetgeving worden getoetst op hun impact op kinderen.
2. Signalering van risico's in toekomstige wetgeving en beleid – Negatieve gevolgen voor kinderen worden vroegtijdig zichtbaar, zodat beleid kan worden aangepast.
3. Bevordering van kindgericht beleid – De toets stimuleert actieve aandacht voor belangen van kinderen én kind/jongerenparticipatie.
4. Verantwoording – Beleidsmakers kunnen aantonen dat de rechten van kinderen serieus zijn genomen.

De Kinderrechtentoets speelt ook een belangrijke rol bij signalering door de overheid. Door de toets tijdig te doen, kunnen knelpunten worden gesignaleerd of nader onderzocht. Met de toets wordt namelijk bekeken hoe wetgeving en beleid uitpakken voor kinderen en of er groepen kinderen zijn die er negatief door geraakt worden. Vervolgens weeg je de belangen van kinderen af tegen andere belangen, zoals belangen van volwassenen. Belangen van volwassenen en kinderen conflicteren regelmatig met elkaar en de

¹ Deze onderzoeken gaan over armoede, klachtrecht en lhbtq+-kinderen.

kinderombudsman

belangen van volwassenen vormen vaak de grootste bedreiging voor het naleven van kinderrechten.

Daarnaast is het praten met kinderen een cruciaal onderdeel van de Kinderrechtentoets. Er kan geen wetgeving of beleid tot stand komen zonder de kinderen die daardoor (mogelijk) worden geraakt te betrekken. Het praten met kinderen is ook belangrijk voor het ophalen van signalen en het verrijken daarvan. Het is echter wel iets waar extra moeite voor moet worden gedaan. Bij de Kinderombudsman komen bijvoorbeeld slechts 6% van de jaarlijkse meldingen direct van kinderen. Daarom haalt de Kinderombudsman de visie van kinderen actief op, onder andere door het tweejaarlijkse onderzoek 'als je het ons vraagt'.

Tot slot

In 2024 heeft de Eerste Kamer de motie Perin-Gopie c.s. (nr. 36.546 I) aangenomen die de regering verzoekt om bij alle toekomstige wetsvoorstellen over jeugdzorg standaard een kinderrechtentoets toe te passen. De Kinderombudsman verwacht dat door het toepassen van de kinderrechtentoets in dit domein, er meer signalen bij de beleidsvorming naar boven zullen komen. Ook op andere beleidsterreinen is de Kinderrechtentoets een krachtig instrument om de rechten van kinderen in beleid, wet- en regelgeving te borgen en om signalen in een vroeg stadium op te halen en te adresseren. De Kamercommissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven kan hierin een aanjagende rol vervullen door de Tweede Kamerleden te wijzen op de actieve toepassing van de Kinderrechtentoets in hun medewetgevende en controlerende taken.